

ONO (359) *pt*

ono (357), **on** (2); ono : on *PaxLiz* (2:2; C3, D3v).

o- (25), ó- (2) *BiałKat, Strum; drugie o jasne.*

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w. (z Cn).

Partykuła deiktyczna (359) :

1. *Wskazuje na wypowiedź lub jeden z jej członków: oto, to; en – „ono”; demonstrat remota, quae alter non videt Cn (236) :*

A. Z elipsą łącznika w orzeczeniu: to jest (2) : *BudNT Ioann 1/47; fkorogo [Filipa] vyrzał/ zbawiciel [!] swiata/ rzekł do vczniow fwoich: ono prawdziwy Izraelita [Ecce vere Israëlita Vulg Ioann 1/47; Oto prawdziwie Izraelczyk WujNT] [...] w ktorym zdrady niemalz. SkarŻyw 383.*

B. Poprzedza zawiadomienie, obserwację (17) : *z matuchny iego ieli fie nałmiéwatz rzekątz: Mariá wezrzy ono twoy fyn vmarl OpecŻyw 151v; gdy go vyrzeli rzekli: Ono wykładacz fnow przyfzedł [Ecce somniator venit Vulg Gen 37/19; onoc rozprawca fnow idzie Leop; Onoc idzie widofen WujBib]/ zabiemy go. BielKron 16; Ono gdy Máchometh ná wchód flónca ludzie poblaźnił baykami fwemi/ ná zachód flónca P. Bog weyrzéc raczył BiałKat 128v; BudBib Gen 29/6, 2.Reg 13/35; ArtKanc B20; Alec prozno fie mamy daley fmutkiem chłoftac/ On idac [Panna] k nam z ochotą/ wdzięczną niešie poštac. PaxLiz C3, D3v, E2v; [Eccum video ipsum foras exire. Ono go widzę idzie ná dwor. TerentMatKęť B7; Praefto adeft. Ono ieft. TerentMatKęť F4].*

Połączenia: »ono ... a« (1): *iakis ty tedy fmutek miała/ gdys na fyna fwé⁸⁰ na krzyżu wiflácęgo patrzala/ ono krew z niego plynęła/ a tys iey otrzétz niemogła. OpecŻyw 142.*

»ono ondzie« (1): *ktorzy [falszywi prorocy] zwodzac ludzie mowic będą: Owo lám ieft prawdziwy Kryftus: Ono ondzie ieft [Ecce hic est Christus, ecce illic Vulg Mar 13/21; Owo tu ieft Chryftus/ Oto tám Leop; Oto/ tuć ieft Chriřtus/ oto tám WujNT] prawdziwy Kryftus. LeovPrzep G.*

»ten (też) ono« (2): *Ten był ono proporzec ná hárcu Knechtowi/ Wydárł RejWiz 97v; Tá [Jezabel] też ono była dáła zabic Nabothá onego niewinnego człowieká RejAp 30.*

a. Z elipsą orzeczenia (4) : *Vyrzy fwinię w brogu/ tho záfię woła/ ono dyabeł w brogu/ hálás dyable zá drugimi ná pole. RejZwierc 106v.*

Połączenie: »ono tam« (3): *iz fię tych oftatnich czáfow mieli znalesć zwodzićiele źdradliwi [!] [...] pokazuiący im/ owo tu ieft Pan Chryftus/ ono tám [Ecce hic est Christus aut illic Vulg Matth 24/23; Owo tu ieft Kryftus/ albo ono hain Leop; Oto tu ieft Chriřtus/ ábo ondzie WujNT]/ owo lám kościoł: owo tám/ owo lám flowo Boże. ReszPrz 13; Pálcem fkázuiąc/ gdzie Troia leżála [...] Ono tám Troia/ widzilz dymy oné W niebo idacé GórnTroas 68; WujNT 104.*

C. Poprzedza wyjaśnienie, uzasadnienie, przykład, komentarz: oto więc, tedy, też, mianowicie (208) : *LibMal 1543/61v; y w pogánřtwye wylce przeřtrzegano/ áby fie dzyecyę yákim złym przymyothem nye płowáło. Ono yáko czytamy Kato Rzymyánin zláyal á sfukał był yednego zacnego myeřćczániná [...] dla thego iz przed corką żonę oblápyał. GliczKsiąż E, G4v; RejAp 110v; BiałKat 273v, 283, 331, 338; RejZwierc 48v; BiałKaz B; CzechRozm 126; Wfzákże ono kto fie mści tak więc mowia záváždy/ Pořpolicie dwa kroć bit táki bywa káždy. PaprPan Gg4v; SkarŻyw 459; MWilkHist H2; ále co dłu⁸⁰*

trzebá mowić/ ono Heb. 1. zgołá ták mowi fłowo Boże/ iż Bog [...] w ty oštáteczné czáły mowił nam przez lyna. *CzechEp* 191, 24, 116, 241; *ArtKanc* B20; *Paprup* G4.

W pozycji po zaimkach względnych [w tym po: który (31), co (23), jaki (2), jakowy (1)] (57): fłychałem ia o tym/ Co ono powiedáli o iáblużku złotym *RejWiz* 85v, 23v, 168; iákie fą rádości niebiełkie zgotowáne wiernym páńłkim co ono onich powiedáią iż vcho o nich nie fłycháło *RejAp* BB5v; Przypátrż fie iedno [...] Iáką ono widałz fprośność/ á lekkość Koronną *RejZwierc* 189; którzy [ludzie niezbożni] [...] od náłzego wezwánia niebiełkie⁶⁰ nas [...] odwieść chcą. Iákowi ono byli/ którzy zborámi Bożymi w Koryncie w Gálácyey [...] trwożyli *CzechRozm* 241, 150v, 183, 232v; *Paprup* D4, L3, S3; *StryjKron* 11 [2 r.], 140, 150, 260, 285 (17); *CzechEp* 8, 47, 106, 201, 215, 283 (8); dofyc mamy iáfną Kronikę Czelką o onym chłopie opitym/ który ono przez noc y przez dzień iedno był Celárzem. *WerGość* 244; *WerKaz* 299; *Paprup* B4v, Cv, D4v, 12, K2; *GostGospSieb* +2v; *LatHar* 737; *SarnStat* 1267; A toć iest ná co fie ono Bog vłkarża *PowodPr* 65; A dzieie fie częłtokroć v nas/ z czego fie ono pośmiewał Diogenes/ Iż wielcy złodzieie máłych wielzą. *PowodPr* 79, 65, 66, 70 [2 r.], 79, 83; *CiekPotr* 34.

W pozycji po spójnikach łączących zdanie podrzędne [w tym po: gdy (42), gdzie (12), kiedy (8), bo(ć), że (2), abowiem, iż, kędy (1)] (69): Toć iest z Melankolijey zimney á fuchey [...] Też kiedy fie ono żyła trzęfie iakoby płomień gdy fwieczę zgalić chcą *FalZioł* V 12v; *RejKup* n8; *KromRozm I* M4v; *KromRozm II* d3v; *KromRozm III* H8v; Gdy fie ono [*Helijasz*] po gorach przed złą krolową krył/ Karmił go Anyoł dłuęo *RejWiz* 156, 155v; *RejFig* Bb4v; *GrzegRóżn* D2v; Abowiem ono wnet ma káżdi [wierny Pański] nadobny plałtr náuki Páńłkiew [...] gdzie ono mowić raczył do ludu fwoiego *RejAp* 132v; *GórnDworz* I2; *RejPos* 10v, 127, 234, 300v; *GrzegŚm* 27, 65; *RejZwierc* 99v, 261v; przeczytay/ co iest o teyże rzeczy w káp: 7. nápiłano v tegołz Proroká: Gdzie ono zás tyż Monárchije bełtyámi názywa. *CzechRozm* 169, 17v, 18, 42v, 47v, 60 (29); *Paprup* L2; *StryjKron* 482, 537; *CzechEp* 127, 168, 191, 208 [2 r.], 230, 255 (9); Nie wierzyłzi/ owo małz miéłzek wyprózniony/ Gdzie ono był nie ieden zá wczorem czérwony Złoty *PudłFr* 34; *ArtKanc* N3; Cziliłcie fie zafrálowali [senatorowie] na libertatem náłze/ ze ya wam ono fżpetnie opiłal on Doctor łtari zrozumu wiwietrzali *Paprup* D3v; *ActReg* 155; *Calep* 326b; O czym téż niemáło znaydziełz. *Titulo, Stipendiati*, álbo Zołniérze. [...] kędy ono y część pienedzy każe záchowác dla nagród. *SarnStat* 452, 106, 1262; *PowodPr* 46.

Powtórzenie czterokrotne, z poprzedzającą partykułą -ć (1): Czo to beli za Rytwianłci/ obac yako załluzeni [...] Ritwianłkiemuc ono Woyewodzie Letzickiemu/ Marcinowi ołmi Sinow zabito [...] Ritwianłkic ono Derłlaw Woyewoda Krakowłki z łanem Bratem [...] invectivue na Króla vćinieli [...] Ritwianłkic ono Ołwecimłkiego y Zatorłkiego Powiatow dołstawłzi Kofłtem y Mełtwem fwem/ Krolowi abo ratzei Rzeci Połpolitei darował [...] Ritwianłkic ono Ian Starołta Sendomirłki wielka łume R:P na Starołtwie Sendomirłkiem darował *Paprup* E4v.

Połączenia: »a ono« (6): *RejKup* m3; *KochFr* 23; *WerKaz* 305; *GórnRozm* C2; *Paprup* H4v; mowi im [*Jeżus apostołom*]: Spicież iuż teraz/ y odpoczywaycie. á ono przybliżyłá fie godziná [*ecce appropinquavit hora Vulg Matth* 26/45; Oto fie przybliża godziná *Leop*; oto przybliżyłá fie godziná *WujNT*]/ y Syn człowieczy będzie wydány do rąk grzełznikow. *LatHar* 693.

»i ono« (1): themv by hořpodar moy nyerad alye nařlche grzechi nařch karaya y ono wfedl nyekthori woyewoda [...] *LibLeg* 11/166.

»iž ... ono« (2): A iž ták ieft/ co mowię/ ono o tym ták czyřćie ieden z řtárych nápiřař/ *Chriřostom* [...] ná ty Chriřtuřowe řłowá. *CzechEp* 37, 205.

»(tak) jako(by) (teř, zasię) ono (i, na przykřad, tak)« (34): gdi woythek parobek onym ye na Gorá řchował yakobi ono przeřz palcze patrzacz the⁸⁰ dopuřczila *LibMal* 1554/186; Iáko teř zářię ono y on drugi krol řlawny y zacny Acháb/ ktory odřtápiř Micheařzá Proroká Páńřkiego [...] tákieř mářnie zginęřo kroleřtvo iego. *RejPos* 115v, 13v, 50, 89v, 202, 218 (10); *Grzegřřm* 44; *RejZwierc* 10, 101v; co řie z řpraw Apořtolfkich iářnie pokázuie: y z řřtów ich [...] Iáko ono ná przykřad mamy řłowá Piotrowe: Kayćie řie *CzechRozm* 267, 41v, 44, 51v, 80v, 129v (12); Mniemieli žeby ták vciekař/ iáko ono Sigmunt Cefarz y Krol Węgierrki/ gdy przegrawřzy bitwę z Turki [...] vciekař. *StryjKron* 607 marg; *CzechEp* 13, 119, 335; yako ono Piařtunka rořkwilone dziecie cieřzi tak go teř vcieřzono *PaprUp* G3v, B, G3, L2; *PowodPr* 48.

»ono snadř« (1): Ono řnadz řadne řtworzenie Kiedy zna vpokorzenie Nie moze řie nigdy řrořyć *Rejřóz* E7.

»tak(ci, -že) (teř) ono (i)« (4): *Grzegřřm* 60; Tákže ono y Xerxes [...] gdy byř wielką wielkořć ludzi ná woynę wywiodř/ [...] pářhrzác ná ony wořřká pocřzał přákác. *RejZwierc* 170, 135; *CzechRozm* 114.

Fraza: »ono masz (a. mamy)« [szyk zmienny] (11): nic řie nie řękay o przodki řwoie [...] otho řlyřzyřz iáko ten Pan záwřzdy [...] záchowawa od wiekow wierne řwoie. Ono mařz zá nimi dekrét Duchá řwiętego. *RejAp* 66v; *RejPos* 127, 326; *BiařKat* 146; Iáko ono mamy řiřtóriá o onym nędznym krolu o Achábie ktory kwoli řenie dař zábić niewinnego cřłowieká [...] iáko řie Pan řrodze pomřćil náđ nim. *RejZwierc* 10; VCZEN. A gdje mařz o tym žeby teř y Pan Iezus řámeřo řiebie záprař [...] NAVCZYCIEL. Ono mařz/ gdy tak řam o řobie mowi *CzechRozm* 227v, 155, 176v, 200, 245v; *WysKaz* 28.

D. Poprzedza wynik, konsekwencję, rezultat (8) : Záiać [...] Ku biegu řię přędko rzućil: Nátychmiař ono przebieřzał *BierEz* L4.

W pozycji po spójnikach [w tym po: skřd (3), dlaczego, dlategoć, przetoř (1)] (6): kiedy [dusza nasza] muzykę řlyřzyř/ tho iáko ze řnu/ oczkniewa řie [...] Przethoř ono Alexánder wielki [...] zápaliwřzy řie muzyką/ wřtác więć náđ řwoię wořá od bieřiády muřiař á bieřeć do zbroie *GórnDworz* H2; *Grzegřřm* 56; *CzechRozm* 207v; iž to co řlyřzeli y co widřieli [...] toř teř [...] ludřiom opowiedáli. 1.Ian. 1v. 1. Dla tegoć ono y Piotr ř. w tym řię ořwiádcza/ iž nie nářřáadowáli baiek řubtylnie zmyřřonych *CzechEp* 208; któře [towary moskiewskie] inędy niewiedřiařy drógi do řránciięy Wřóch, y do řiřzpániiey, iedno przez Lublin: zkřd ono bywáły řlawné iármáři Lubelřkie. *SarnStat* 106, 1141.

Pořczenie: »tak ono« (1): ták ono/ cřemu řię byř w miłóřci Bořkiey y řłodkořci imienia iego przez cály řywot przyucřyl/ tym ku řmierci idác wřyřćiek woniař *Skarřřyw* 293.

** *Bez wystarczającego kontekstu (1)* : En, Adverbium, Demonstrantis, Oto/ Ono *Mqcz* 103c.

2. Uwydatnia, podkreřla (123) :

A. Zastrzeřenie, perswazję, przeciwstawienie: natomiast, oto, przecieř, tymczasem (48) : gdyřczy yau[á] {e} yadamouy dař [Bóř] [...] przeřz grzechu, a to řnych pořřly y grzeřřny ludzye/ ono ych

lynouye zabyly fyą *PatKaz II* 73; Iuż grzechy twoie niechay ná mnie będą/ iedno vczyń co rádżę: ono y święty á mądry Efrem o to fię fráluie *SkarŻyw* 238.

Połączenia: »a ono (i, snadź)« = *et ecce PolAnt; cum nihilominus, cum tamen Cn* (45): [*Matuchna boża*] myśli [...] iakoby fłóżyła cialo s krzyża fwego námileyfiego fyana a ono trudno/ bo mocy niedoftaie *OpecŻyw* 154; *FalZioł* [*8]; *RejKup* k7; iako rzeczełz bratu twemu. Dáici wyimę trzálke zoka twęgo a ono trám woku twoiëm [*et ecce trabs in oculo tuo PolAnt; á oto bierzmo w oku twoiëm BudNT; á oto tram ieft w oku twoim WujNT*]? *MurzNT Matth* 7/3, 123v; A przedfyę iednak opiekun [...] záwždy fobie ma zá fłufzną obronę [...] iz vczynił Vrzędny Inwentarz/ á ono fnađ thym Inwentarzem pan Opiekun dobrze opiekł y ożegł vbogie sieroty *GroicPorz* ee3v; mowią [*falszywi prorocy*] grzełnym y nie pokutuiącym ludziom pokoy/ á pokoiu nie máłz. A záfię pokutuiącym/ y wiernym mowią/ nie pokoy/ niepokoy/ á ono ieft pokoy. *KrowObr* C4, 195; *RejWiz* 55; Efraim podchodził mię kłámftwem (*marg*) Bo chlubi fię z tego iz mnie służy a ono służy bálwanom [...] (-) *BibRadz* I 458c; *OrzRozm* O4v; *GórnDworz* Cc2v; *Strum* P3; *CzechRozm* 26; Częgo fobie zá grzech nie máią. A ono to ieft fprołne świętokupftwo *SkarJedn* 347, 96, 344, 380; *SkarŻyw* 185, 194, 262; *KochTr* 3; *NiemObr* 11, 24, 58, 75, 76, 114; *KochMRot* A2v; *GórnRozm* B, B2v; *PaprUp* I2; *GostGospPon* 169; *KochFrag* 24; *OrzJan* 76; O Marto Marto/ fráluiefz fię y wielą rzeczy trofklowie fię zábawiałz: á ono iedney potrzebá [*Porro unum est necessarium Vulg Luc* 10/42; Ale iednegoć potrzebá iefth *Leop*; Aleć iednegoż potrzebá *WujNT*]. *LatHar* 51, 607, 647; *SkarKaz* 209a, 313b, 347a. Cf »w rzeczy ... a ono«, »(w)rkomo ... a ono«.

»w rzeczy ... a ono« (2): Raz z iednym paćierze w ciáfney celli mowiąc/ trzydzieści kroć przez nocne paćierze/ wrzeczy ná potrzebę/ á ono ná otárćie łez y vkromienie płáczu wychodził. *SkarŻyw* 574; *SkarKazSej* 694a.

»(w)rkomo ... a ono« (2): Będzieć fię on rkomo vdawał przed ludźmi zá dobrze maiętnego [...] á ono ták wiele o nim możełz rozumieć/ iáko o onym śláhcicu co w ofstrogách chodził/ á ná koniu nie iezdził. *WerGość* 223; *GórnRozm* Av.

»ono ... a wždy« (1): Oto ták iefzcze mowią Zydowfcy forytarze: Ono Ian ponurzyćiel/ gdy go połláncy Ierolimfcy pytáli/ iefliby on był Eliałzem/ powiedział/ że nim nie był [...] A wždy go przedfię Iezus Eliałzem názywa *CzechRozm* 147.

B. Uwydatnia wezwanie, zalecenie (1) : Czemułz mię [*lisa*] táko gonicie/ Wízák mięfá mego nie iećie: Ono vgońćie záiącá/ Bárzoć fmaczny zá goracá. *BierEz* S.

C. Uwydatnia pytanie: to (14) :

W pozycji po zaimku pytajnym (8): rzekł iey: Ktorzy ono byli co ná łóžu fpáli? *HistRzym* 116; A czemułz teź ono Páweł I. Korin 10. v 4. powieda/ iz oná opoká z ktorey ná pułzczy wodá wypłynęła/ była Chriřtušem? *CzechRozm* 31, 189v, 213v; A dokogoż teź ono liřt fwoy powłzechny Piotr ś. nápiřał *CzechEp* 60; Ktořz ono ku nam idzie? *CiekPotr* 86, 64, 76.

a. Uwydatnia pytanie retoryczne (6) :

W pozycji po partykule pytajnej (6): Azałz ono nie Anyoł prowadził Iudith onę pánią świętą przez wřzytki woylka Holofernuřowe? *RejPos* 331v, 162v [2 r.], 218v, 331v; *RejZwierc* 154.

D. Uwydatnia współwystępowanie akcji w tym samym czasie (1) :

Połączenie: »a ono« (1): Cantherino more somniare, Gdy kto łtojąc łpi a ono mu łie łni. *Mącz* 34b.

E. *Podkreśla nowość, zmianę sytuacji, nieoczekiwany jej rozwój [najczęściej po czasownikach postrzegania (verba sentiendi) lub pochodnych formach w poprzedzającym zdaniu] (59) :*

Połączenie: »a ono« (2): idąc z nálezgo kiermálzu/ Záyźrzym/ á ono łye pięknie źieleni ku łáfu. *PudłFr* 8; *KołakCath* B2.

»ale(ć) ono« (2): *ZawJeft* 38; Aleć ono knam [*pan młody*] idźie/ rozmow zaniechaymy. *PaxLiz* B2v.

»lecz ono« (1): Lecz ono czos za perłona Placzy to łumnięnie ona. Tu ydzie łmutną połstawą *RejKup* g3.

a. *Zdanie rozpoczynane przez „(a) ono” można zastąpić zdaniem dopełnieniowym lub okolicznikowym stopnia (27) :* GDy Iudáfs vzrzál/ ono Iezufa łántzuchem zwiázáwłfy na wiétnicę wiedzono [...] pokutą przywiedziony/ przyniołł żydo^m pieniądze *OpecŻyw* 118, 175; Ale niełtotys iuz wydżę Ono iako by kat ydzyę. *RejKup* g8v; Płákał fiedząc gdy pátrzał s ciemnice powoli/ Ono wiodą Rycerze po bitwie przegráney *PaprPan* Aa4; TEn to zacny Rzymłki pan gdy przyłzedł przez Senat [...] Widząc wielkie przed miáltem wołká ono łtoią *PaprPan* Gg2.

Połączenie: »a ono« (19): *RejKupSekl* a4; *MurzHist* 14; *KrowObr* C4v, 53; A Noe odiąwłzy dách z Archy/ wyzrał/ á ono wierzch źemie ołechł [*vidit et ecce aruerant facies terrae*; wyźrzał iż ołechł wierzch źemie *WujBib*]. *BibRadz Gen* 8/13; Idź ieno do Máłey Polłki/ włtyłzyłz á ono Sárnicki nieprzyiaćiel Boży/ woła wabiąc ludźie do łiebie *LeovPrzep* Gv, Gv; *SkarŻyw* 192, 338, 388, 463, 479, 496; *NiemObr* 22, 164; *GrochKal* 13; gdzie pátrza oczymá łwémi ná to/ co nád náciężłzą ránę człowieká bárźieý boleć mułi: á ono żoná v drugiego w gárłci *OrzJan* 135; kiedy włpomniłz á ono y dla niey [*cielesnej sprołności*]/ y dla inłzey rozłicźney łweywoley ludzkiej [...] członká zdrowego w Synu Bożym nie było. *LatHar* 259; *WitołłLut* A4; *SkarKaz* 386b.

»tako ... a ono« (2): Pilát vzrzáwłfy tako łromotnié zbitégo ij znědżonégo/ a ono iego [*Jezusa*] łwiéte oblicze z łinialo/ oczy ij wargi opuchly/ włlytek vbit iako trędowaty *OpecŻyw* 129, 137.

a. *W opisach cudownych zdarzeń, widzeń podkreśla zaskoczenie, nieprawdopodobieństwo w stosunku do treści zdania poprzedzającego (27) :*

Połączenie: »a ono« (4): Y vyzrzałem/ á ono iákoby Lew záiułłfony z łáfu ryczący: y widziałem iż wypułzczał głos [*Et vidi, et ecce sicut leo ... et vidi quoniam emittebat vocem*; Y widziałem/ á oto iáko lew ... y widziałem/ że głos ... pułczał *WujBib*] człowieczy do Orłá. *Leop* 4.*Esdr* 11/37; *SkarŻyw* 227, 334, 510.

a. *Zdanie rozpoczynane przez „(a) ono” można zastąpić zdaniem dopełnieniowym lub przydawkowym (23) :* łwiéty Ián w taie^mnitzach bożych piłłe [...] iłż widziál/ ono łwiéci kladli korony łwé przed łtolcem [= *tronem Chrystusa*] rzekątz. *OpecŻyw* 189v.

Połączenie: »a ono« (22): *OpecŻyw* 186; *PatKaz II* 61; wyźrzał Niebá otworzone/ y Duchá łwiéthego/ iáko Gołębice/ á ono złtępuie [*vidit caelos apertos et Spiritum ... descendentem*; vyrzał otworzone niebiołá y Duchá ... łłtępuiącego *WujNT*]/ y zołtáwa ná nim. *Leop* *Mar* 1/10; Widziałem teź á ono łtolice połtáwione łá [*Videns fui donec throni elati sunt*] á Stárodawny łiadł ná nich *BibRadz Dan* 7/9, *Gen* 18/2, *Dan* 4/10; *RejPos* 149; vyrzy tákie widzenie: á ono go ná Sąđ Boży porwano/ y każá mu łię łpráwować *SkarŻyw* 98; wnet mu vkazał dziwne widzenie/ á ono ołob wiele idzie pięknie

przybranych [...] á w poyśrzodku nich siedzi książę ciemności/ to ielít Dyabeł *SkarŻyw* 171; obaczyć á ono z onego mężá/ raz niewiáftá/ drugi raz dziecię: poznał czártá. *SkarŻyw* 508, 117, 173, 201, 250, 270 (12); *ReszList* 180; *ArtKanc* A3; Y widziałem; á ono w pośrzod łtolice y czworgá zwierząt [...] báránek łtał [*Et vidi, et ecce ... agnum stantem*; Potymem widział/ á oto ... łthoi Báránek *Leop*; Y widziałem: á oto ... báránek łtoiący *WujBib*] iáko zábity *WujNT Apoc* 5/6.

Synonimy: oto, owo, to.

Cf ANO, ONOĆ, ONOŻ, ONOŻCI

MK